

**UJEDINJENE
NACIJE**



Međunarodni sud za krivično gonjenje lica odgovornih
za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine

Predmet
br. IT-03-67-R77.4
Datum: 28. jun 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM II

U sastavu: sudija Stefan Trechsel, predsedavajući
sudija O-Gon Kwon
sudija Melville Baird

Sekretar: John Hocking

Presuda od: 28. juna 2012.

U PREDMETU PROTIV VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

**JAVNA REDIGOVANA VERZIJA
PRESUDE OD 28. JUNA 2012. GODINE**

Optuženi

Vojislav Šešelj

I. OPTUŽENI	3
II. VAŽEĆA OPTUŽNICA I ISTORIJAT POSTUPKA	3
A. PRVA ODLUKA	5
1. Pitanja iz predmeta br. IT-03-67-R77.2	5
2. Pitanja iz predmeta br. IT-03-67-R77.3	6
3. Pitanja iz predmeta br. IT-02-54-Misc.4	8
4. Postupak u predmetu br. IT-03-67-R77.4 u vezi s Prvom odlukom	9
B. DRUGA ODLUKA	10
C. TREĆA ODLUKA	11
III. DRUGA PRETPRETRESNA PITANJA	12
A. ZAHTEVI KOJE JE OPTUŽENI IZNEO NA STATUSNOJ KONFERENCIJI 19. MARTA 2012. GODINE	12
B. PRETPRETRESNA KONFERENCIJA	14
IV. PRETPRETRESNI POSTUPAK	15
V. ARGUMENTI OPTUŽENOG	16
VI. PRAVO	16
VII. DISKUSIJA I ZAKLJUČCI	18
A. UVOD	18
B. <i>ACTUS REUS</i>	18
C. <i>MENS REA</i>	19
D. ZAKLJUČAK	19
VIII. ODMERAVANJE KAZNE	19
A. ARGUMENTACIJA	19
B. PRAVO	19
C. ZAKLJUČCI	20
IX. DISPOZITIV	22
DELIMIČNO SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE TRECHSELA	23

I. OPTUŽENI

1. Vojislav Šešelj (dalje u tekstu: optuženi) rođen je 11. oktobra 1954. godine u Sarajevu, Republika Bosna i Hercegovina. Pretresno veće III trenutno protiv njega vodi sudski postupak u predmetu *Tužilac protiv Vojislava Šešelja* (predmet br. IT-03-67-T) po 14 tačaka, za zločine protiv čovečnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja (dalje u tekstu: glavno suđenje Šešelju).¹

II. VAŽEĆA OPTUŽNICA I ISTORIJAT POSTUPKA

2. Optuženi se tereti za nepoštovanje Međunarodnog suda, kažnjivo prema inherentnim ovlašćenjima Međunarodnog suda i pravilu 77(A) i (A)(ii) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), jer je svesno i hotimično ometao sprovođenje pravde time što nije postupio po nalogima i odlukama Veća kojima mu je naloženo da sa svog veb-sajta, vseselj.com (dalje u tekstu: veb-sajt), ukloni materijal kojim se obelodanjuju poverljive informacije o jednom broju zaštićenih svedoka. Za optužnicu u ovom predmetu naročito su značajne sledeće tri odluke.

3. Dana 9. maja 2011. godine, Pretresno veće je donelo odluku po delovima zahteva tužilaštva, koji mu je Žalbeno veće prosledilo na rešavanje, kao i, uopšteno, “u vezi s uklanjanjem poverljivih informacija s veb-sajta” (dalje u tekstu: Prva odluka).² Pretresno veće je bilo mišljenja da ima dovoljno osnova da, na osnovu pravila 77(D)(ii) Pravilnika, protiv optuženog pokrene postupak zato što nije postupio po nalogima Veća i s veb-sajta ukloni izvestan poverljivi materijal. Pošto je odlučilo da samo preduzme krivično gonjenje u toj stvari, Pretresno veće je izdalo Nalog umesto optužnice u kojem se optuženi po jednoj tački tereti za nepoštovanje Međunarodnog suda, kažnjivo prema pravilu 77(A) i (A)(ii) Pravilnika (dalje u tekstu: Optužnica).³

4. Dana 21. oktobra 2011. godine, Pretresno veće je izmenilo Optužnicu tako da obuhvati nepostupanje optuženog po nalogu Veća od 15. jula 2011. godine kojim mu je naloženo da s veb-sajta ukloni knjigu čiji je on autor (dalje u tekstu: Druga odluka, odnosno Nalog od 15. jula 2011. godine).⁴ Dana 29. marta 2012. godine, Pretresno veće je po drugi i poslednji put izmenilo Optužnicu, optuživši optuženog za nepoštovanje Međunarodnog suda jer nije postupio po odluci od

¹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Treća izmenjena optužnica, 7. decembar 2007. godine, str. 1.

² Odluka u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s veb-sajta dostupnog javnosti i Nalog umesto optužnice, poverljivo, 9. maj 2011. godine, par. 1. V. dalje, dole, odeljak II.A. V. takođe poverljivi *Corrigendum* od 10. maja 2011. godine i Javnu redigovanu verziju odluke u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s veb-sajta dostupnog javnosti i Naloga umesto optužnice, donete 9. maja 2011. godine, javno, 24. maj 2011. godine.

³ Prva odluka, par. 28, 29(1)(c). Nalog umesto optužnice priložen je kao dodatak toj odluci.

⁴ Druga odluka u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s veb-sajta dostupnog javnosti i izmenjeni Nalog umesto optužnice, s Dodatkom, poverljivo, 21. oktobar 2011. godine, str. 3-4. V. dalje, dole, odeljak II.B. V. takođe Javna redigovana verzija Druge odluke u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s veb-sajta dostupnog javnosti i izmenjeni Nalog umesto optužnice, od 21. oktobra 2011. godine, javno, 28. oktobar 2011. godine.

3. novembra 2011. godine, kojom mu je naloženo ukloni poverljivi podnesak, objavljen na njegovom vebsajtu (dalje u tekstu: Treća odluka, odnosno Odluka od 3. novembra 2011. godine).⁵

5. Optuženi se tereti za kršenje sledećih naloga i odluka (dalje u tekstu: nalozi i odluke):

- 1) dana 16. decembra 2009. godine, Žalbeno veće naložilo je optuženom da ukloni knjigu naslovljenu [REDIGOVANO], kao i svoju najavu žalbe i žalbeni podnesak u predmetu br. IT-03-67-R77.2-A (dalje u tekstu: Prva knjiga, odnosno Najava žalbe, Žalbeni podnesak i Odluka od 16. decembra 2009. godine);⁶
- 2) dana 31. januara 2011. godine, Pretresno veće II naložilo je optuženom da ukloni knjigu naslovljenu [REDIGOVANO] (dalje u tekstu: Druga knjiga, odnosno Prvi nalog od 31. januara 2011. godine);⁷
- 3) dana 31. januara 2011. godine, Pretresno veće II naložilo je optuženom da ukloni poverljive podneske br. 458 i 459 (dalje u tekstu: Drugi nalog od 31. januara 2011. godine);⁸
- 4) dana 17. februara 2011. godine, Pretresno veće II naložilo je optuženom da ukloni poverljivi Podnesak br. 466 i knjigu naslovljenu [REDIGOVANO], koja je sadržala poverljivi Podnesak br. 463 (dalje u tekstu: Treća knjiga, odnosno Nalog od 17. februara 2011. godine);⁹

⁵ Treća odluka u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s vebsajta dostupnog javnosti i izmenjeni Nalog umesto optužnice, s Dodatkom koji sadrži Nalog umesto optužnice, poverljivo, 29. mart 2012. godine. V. dalje, dole, odeljak II.C. V. takođe Javna redigovana verzija Treće odluke u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s vebsajta dostupnog javnosti i izmenjeni Nalog umesto optužnice, od 29. marta 2012. godine, javno, 5. april 2012. godine.

⁶ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Odluka po hitnim zahtevima da se uklone ili rediguju dokumenti koji se odnose na zaštićene svedoke, poverljivo, 16. decembar 2009. godine. Optuženi je Najavu žalbe i Žalbeni podnesak podneo kao javne dokumente 18. avgusta 2009, odnosno 6. oktobra 2009. godine. Oba ta podneska su zavedena na poverljivoj osnovi 25. avgusta 2009, odnosno 28. oktobra 2009. godine, u skladu s uputstvima Kabineta predsednika Suda i Žalbenog veća, v. *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 422, poverljivo, 26. avgust 2009. godine, i *Procès-verbal* o prijemu Žalbenog podneska na Presudu po navodima o nepoštovanju suda od 24. jula 2009. godine, poverljivo, 17. novembar 2009. godine. V. dalje, dole, odeljak II.A.1.

⁷ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Nalog da se knjiga ukloni s internet stranice, poverljivo, 31. januar 2011. godine. V. dalje, dole, odeljak II.A.2.

⁸ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-02-54-Misc.4, Nalog da se dokumenti uklone s website-a, poverljivo, 31. januar 2011. godine. V. dalje, dole, odeljak II.A.3. Podnesak br. 458 je Zahtev prof. dr Vojislava Šešelja da predsednik Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju pokrene postupak za nepoštovanje suda protiv Tužilaštva haškog tribunala, poverljivo, 2. septembar 2010. godine. Podnesak br. 459 je Obaveštenje prof. dr Vojislava Šešelja Pretresnom veću III o nezakonitom postupanju Tužilaštva Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, 2. septembar 2010. godine. Optuženi je Podnesak br. 458 i Podnesak br. 459 podneo kao javne podneske 25. avgusta 2010. godine. U skladu s uputstvima Kabineta predsednika Suda i Pretresnog veća III, ti podnesci su 2. septembra 2010. godine zavedeni kao poverljivi. Optuženi je potvrdio prijem tih poverljivih podnesaka, v. *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 458 i *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 459, koji su zavedeni kao poverljivi 6. septembra 2010. godine.

⁹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Nalog da se s website-a uklone poverljive informacije, poverljivo, 17. februar 2011. godine. Podnesak br. 463 je Podnesak prof. dr Vojislava Šešelja po pravilu 65ter, poverljivo, 14. januar 2011. godine. Optuženi je podneo Podnesak br. 463 kao javni podnesak 23. decembra 2010. godine. U skladu s uputstvima Pretresnog veća, on je 8. februara 2011. godine zaveden kao poverljiv. Optuženi je potvrdio prijem ovog poverljivog podneska, v. *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 463, poverljivo, 20. januar 2011. godine. Podnesak br. 466 je Spisak svedoka koje Profesor Vojislav Šešelj namerava da pozove da svedoče o njegovom dobrom karakteru, na osnovu pravila 65ter(G)(i), 92bis(A)(i)(e) i 92bis(A)(ii)(a) i (c) Pravidnika o postupku i dokazima MKSJ, poverljivo, 8. februar 2011. godine. Optuženi je podneo Podnesak br. 466 kao javni podnesak 28.

- 5) dana 15. jula 2011. godine, Pretresno veće II naložilo je optuženom da ukloni knjigu naslovljenu [REDIGOVANO] (dalje u tekstu: Četvrta knjiga, odnosno Nalog od 15. jula 2011. godine);¹⁰ i
- 6) dana 3. novembra 2011. godine, Pretresno veće II naložilo je optuženom da ukloni poverljivi Podnesak br. 478 (dalje u tekstu: Odluka od 3. novembra 2011. godine).¹¹

Prva odluka odnosila se na stavke od 1 do 4, Druga odluka na stavku 5, a Treća odluka na stavku 6. Istorijat postupka u vezi s gorenavedenim odlukama i nalogima biće izložen u nastavku teksta.

A. Prva odluka

1. Pitanja iz predmeta br. IT-03-67-R77.2

6. Dana 24. jula 2009. godine, Pretresno veće II je proglasilo optuženog krivim za nepoštovanje Međunarodnog suda i izreklo mu kaznu zatvora od petnaest meseci jer je u Prvoj knjizi, objavljenj na njegovom vebsajtu, obelodanio poverljive informacije vezane za zaštićene svedoke [REDIGOVANO].¹² Pretresno veće je u Presudi takođe naložilo optuženom da sa vebsajta ukloni Prvu knjigu i da do 7. avgusta 2009. godine sekretaru podnese izveštaj o merama koje je preduzeo s tim u vezi. Dana 5. avgusta 2009. godine, Šešelj je potvrdio prijem Presude.¹³ Dana 10. avgusta 2009. godine, Sekretarijat je obavestio Pretresno veće o tome da od optuženog nije primio nikakav izveštaj i da je Prva knjiga i dalje dostupna na vebsajtu.¹⁴

7. Dana 18. avgusta 2009. godine, optuženi je podneo Najavu žalbe, a potom i Žalbeni podnesak, 6. oktobra 2009. godine.¹⁵ U Odluci od 16. decembra 2009. godine, Žalbena veće je potvrdilo nalog Pretresnog veća optuženom da ukloni Prvu knjigu s vebsajta i takođe mu naložilo da, u roku od tri dana od dana kad mu bude uručena Odluka od 16. decembra 2009. godine, ukloni i

januara 2011. godine. U skladu s uputstvima Pretresnog veća, on je 8. februara 2011. godine zaveden kao poverljiv. Optuženi je potvrdio prijem ovog poverljivog podneska, v. *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 466, poverljivo, 11. februar 2011. godine. V. dalje, dole, odeljak II.A.2.

¹⁰ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Nalog da se ukloni knjiga s vebsajta, poverljivo, 15. jul 2011. godine. V. dole, odeljak II.B.

¹¹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, Odluka po hitnom zahtevu tuzilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebsajta, poverljivo, 3. novembar 2011. godine. Podnesak br. 478 je Zahtev prof. dr Vojislava Šešelja za pokretanje krivičnog postupka zbog davanja lažnog iskaza protiv svedoka tužilaštva u predmetu br. IT-03-67, poverljivo, 25. oktobar 2011. godine. Optuženi je podneo Podnesak br. 478 kao javni podnesak 21. septembra 2011. godine. U skladu s uputstvima Pretresnog veća, on je 25. oktobra 2011. godine zaveden kao poverljiv. Optuženi je potvrdio prijem ovog poverljivog podneska, v. *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 478, poverljivo, 27. oktobar 2011. godine. V. dole, odeljak II.C.

¹² *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, Presuda, poverljivo, 24. jul 2009. godine, par. 59. Zaštitne mere odobrene tim svedocima izložene su u par. 20-23.

¹³ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Presude po navodima o nepoštovanju suda, poverljivo, 5. avgust 2009. godine.

¹⁴ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, Podnesak Sekretarijata u vezi s Presudom po navodima o nepoštovanju suda, poverljivo, 10. avgust 2009. godine.

¹⁵ Gore, fusnota 6.

Najavu žalbe i Žalbeni podnesak.¹⁶ U jednoj drugoj odluci donetoj 16. decembra 2009. godine, Žalbeno veće je proglasilo Najavu žalbe i Žalbeni podnesak manjkavim i naložilo optuženom da ih ponovo podnese.¹⁷ Dana 6. januara 2010. godine, Šešelj je potvrdio prijem Odluke od 16. decembra 2009. godine.¹⁸ Dana 8. januara 2010. godine, optuženi je zajedno podneo Najavu žalbe i Žalbeni podnesak.¹⁹ Dana 19. maja 2010. godine, Žalbeno veće je potvrdilo osuđujuću presudu i kaznu koje je izreklo Pretresno veće II i naložilo optuženom da odmah postupi po Odluci od 16. decembra 2009. godine i s vebajta ukloni Prvu knjigu, Najavu žalbe i Žalbeni podnesak.²⁰

8. Dana 3. avgusta 2010. godine, tužilaštvo je Žalbenom veću podnelo poverljivi i *ex parte* zahtev u kojem je, između ostalog, zatražilo da se protiv optuženog izda nalog umesto optužnice jer i dalje krši Odluku od 16. decembra 2009. godine tako što je na vebajtu objavio Prvu knjigu, Najavu žalbe i Žalbeni podnesak.²¹ Dana 15. oktobra 2010. godine, Žalbeno veće prosledilo je te delove zahteva tužilaštva na rešavanje Pretresnom veću II, uz napomenu da, u slučaju pokretanja dodatnih postupaka za nepoštovanje suda, Pretresno veće ima mogućnost da samo preduzme krivično gonjenje.²²

2. Pitanja iz predmeta br. IT-03-67-R77.3

9. Dana 26. januara 2009. godine, tužilaštvo je podnelo poverljivi i *ex parte* zahtev na osnovu pravila 77, u kojem tvrdi da je optuženi svesno prekršio naloge Pretresnog veća III izdate na glavnom suđenju Šešelju tako što je u Drugoj knjizi obelodanio poverljive informacije vezane za trinaest zaštićenih svedoka.²³ Dana 21. avgusta 2009. godine, Pretresno veće je donelo poverljivu i *ex parte* odluku kojom je odbilo taj zahtev tužilaštva.²⁴ Tužilaštvo je potom uložilo žalbu, koja se

¹⁶ Odluka od 16. decembra 2009. godine, str. 6. V. takođe Hitni zahtev tužilaštva da se s interneta uklone informacije o zaštićenom svedoku, javno s javnim i poverljivim dodacima, 6. oktobar 2009. godine, i Hitni zahtev *amicus curiae* tužioca za nalog za uklanjanje ili redigovanje dokumenata na internet stranici, poverljivo, 13. novembar 2009. godine.

¹⁷ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Odluka po zahtevima tužilaštva za izdavanje naloga za odbacivanje Najave žalbe i Žalbenog podneska i zaključivanje predmeta, javno, 16. decembar 2010. godine, str. 3-5. V. takođe, *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, Zahtev tužioca za odbacivanje Najave žalbe i zaključenje predmeta, poverljivo, 5. oktobar 2009. godine; *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2, Zahtev tužilaštva da se izda nalog za odbacivanje Žalbenog podneska i zaključivanje predmeta, poverljivo, 30. oktobar 2009. godine.

¹⁸ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Odluke po hitnim zahtevima da se uklone ili rediguju dokumenti koji se odnose na zaštićene svedoke, poverljivo, 6. januar 2010. godine.

¹⁹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Najava žalbe i Žalba na Presudu po navodima o nepoštovanju suda na osnovu odluke Žalbenog veća o zahtevu tužilaštva za nalog kojim odbacuje najavu žalbe i zaključuje predmet od 16. decembra 2009. godine, poverljivo, 8. januar 2010. godine.

²⁰ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Presuda, 19. maj 2010. godine (dalje u tekstu: Presuda po žalbi u predmetu Šešelj), par. 42.

²¹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Hitni zahtev na osnovu pravila 77 u vezi s kršenjem naloga Žalbenog veća, poverljivo i *ex parte*, 3. avgust 2010. godine.

²² *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Odluka po hitnom zahtevu tužilaštva na osnovu pravila 77 u vezi s kršenjem naloga Žalbenog veća, poverljivo i *ex parte*, 15. oktobar 2010. godine. 3.

²³ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Podnesak tužilaštva na osnovu pravila 77 u vezi s daljim kršenjem zaštitnih mera, poverljivo i *ex parte*, 26. januar 2009. godine.

²⁴ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Odluka po hitnom zahtevu tužilaštva na osnovu pravila 77 u vezi s daljim kršenjem zaštitnih mera (Tri knjige), poverljivo i *ex parte*, 21. avgust 2009. godine.

odnosila na jedanaest od prvobitnih trinaest svedoka, a Žalbeno veće je 17. decembra 2009. godine zaključilo da dokazi predočeni Pretresnom veću pokazuju da *prima facie* postoje osnovi za pokretanje postupka protiv optuženog zbog toga što je on svesno obelodanio informacije na osnovu kojih se može utvrditi identitet tih svedoka i time prekršio naloge Veća²⁵

10. Dana 26. aprila 2010. godine, *amicus curiae* tužilac u predmetu br. IT-03-67-R77.3 zatražio je od Pretresnog veća II da naloži optuženom da s vebsajta ukloni Drugu knjigu i istakao da je Žalbeno veće konstatovalo da *prima facie* postoji osnov da se protiv optuženog pokrene postupak u vezi s tom knjigom.²⁶ Dana 16. decembra 2010. godine, Pretresno veće II je naložilo optuženom da s vebsajta ukloni Drugu knjigu ili da u roku od 14 dana podnese izveštaj u kojem će objasniti zašto to nije učinio.²⁷ Dana 10. januara 2011. godine, optuženi je izjavio da ne namerava da ukloni Drugu knjigu.²⁸

11. U Prvom nalogu od 31. januara 2011. godine, Pretresno veće II je ponovo naložilo optuženom da Drugu knjigu ukloni najkasnije 14. februara 2011. godine i naložilo Sekretarijatu da ga do 21. februara 2011. godine izvesti o izvršenju tog naloga.²⁹ Dana 8. februara 2011. godine, optuženi je potvrdio prijem Prvog naloga od 31. januara 2011. godine.³⁰ Dana 21. februara 2011. godine, Sekretarijat je obavestio Pretresno veće, između ostalog, o tome da je Druga knjiga i dalje dostupna javnosti na vebsajtu.³¹

12. Dana 11. februara 2011. godine, *amicus curiae* tužilac u predmetu br. IT-03-67-R77.3 zatražio je od Pretresnog veća II da optuženom izda nalog da sa vebsajta ukloni Podnesak br. 466 i Treću knjigu, koja takođe sadrži Podnesak br. 463.³² U Nalogu od 17. februara 2011. godine, Pretresno veće II je naložilo optuženom da taj materijal ukloni najkasnije 3. marta 2011. godine i naložilo Sekretarijatu da ga do 10. marta 2011. godine izvesti o izvršenju tog naloga.³³ Dana 28.

²⁵ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR77.4, Odluka po žalbi tužilaštva na odluku Pretresnog veća od 21. avgusta 2009. godine, poverljivo i *ex parte*, 17. decembar 2009. godine, par. 21, 26. V. takođe *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR77.4, Najava žalbe tužilaštva, poverljivo i *ex parte*, 7. septembar 2009. godine.

²⁶ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Zahtev tužioca da se dokument ukloni s internet stranice, 26. april 2010. godine, par. 5, gde se upućuje na par. 27 Odluke Žalbenog veća od 17. decembra 2009. godine, v. gore, fusnota 25.

²⁷ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Odluka po zahtevu tužioca za nalog da se dokument ukloni s internet stranice, poverljivo, 16. decembar 2010. godine. V. takođe poverljivi Zahtev tužioca da se dokument ukloni s internet stranice, 26. april 2010. godine, koji je podneo *amicus curiae* tužilac, imenovan u predmetu br. IT--03-67-R77.3.

²⁸ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Odgovor/izveštaj prof. dr Vojislava Šešelja na Odluku Pretresnog veća II od 16. decembra 2010. godine, poverljivo, 10. januar 2011. godine.

²⁹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Nalog da se knjiga ukloni s internet stranice, poverljivo, 31. januar 2011. godine.

³⁰ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Naloga da se knjiga ukloni s internet stranice, poverljivo, 8. februar 2011. godine.

³¹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) u vezi s nalogom da se knjiga ukloni s internet stranice, poverljivo, 21. februar 2011. godine.

³² *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Odgovor na spisak svedoka koje Šešelja namerava da pozove da svedoče o njegovom dobrom karakteru, poverljivo, 11. februar 2011. godine, par. 10. V. gore, fusnota 9.

³³ Nalog od 17. februara 2011. godine, str. 3. Pretresno veće je napomenulo da su, prema navodima, u materijalu čije je uklanjanje s vebsajta zatraženo obelodanjene poverljive informacije o zaštićenim svedocima.

februara 2011. godine, optuženi je potvrdio prijem Naloga od 17. februara 2011. godine.³⁴ Dana 10. marta 2011. godine, Sekretarijat je obavestio Pretresno veće o tome da je predmetni materijal tog datuma i dalje bio dostupan javnosti na vebsajtu.³⁵

13. Dana 31. oktobra 2011. godine, Pretresno veće II izreklo je optuženom osuđujuću presudu u predmetu br. IT-03-67-R77.3 jer je u Drugoj knjizi obelodanio poverljive informacije o zaštićenim svedocima.³⁶ Pretresno veće je izreklo optuženom kaznu zatvora od osamnaest meseci i naložilo da će tu kaznu "služiti uporedo s kaznom od petnaest meseci, koju mu je Veće izreklo 24. jula 2009. godine u predmetu br. IT-03-67-R77.2."³⁷ Dana 14. novembra 2011. godine, *amicus curiae* tužilac uložio je žalbu na izrečenu kaznu.³⁸ Dana 8. februara 2012. godine, optuženi je takođe podneo najavu žalbe.³⁹

3. Pitanja iz predmeta br. IT-02-54-Misc.4

14. Dana 2. novembra 2010. godine, na pretresu na glavnom suđenju Šešelju, optuženi je izjavio da je na vebsajt dodao materijal kojim se obelodanjuje identitet [REDIGOVANO].⁴⁰ Tužilaštvo je zatražilo od Pretresnog veća III da naloži optuženom da taj materijal ukloni.⁴¹ Dana 4. novembra 2010. godine, tužilaštvo je podnelo *addendum* u kojem je preciziralo da predmetni materijal čine podnesci br. 458 i 459 i ponovilo svoj zahtev da se optuženom izda nalog da taj materijal ukloni.⁴² Dana 1. decembra 2010. godine, Pretresno veće se povuklo iz rešavanja po tom zahtevu i prosledilo stvar predsedniku Međunarodnog suda.⁴³ Dana 3. decembra 2010. godine, vršilac dužnosti predsednika Međunarodnog suda prosledio je zahtev tužilaštva na rešavanje Pretresnom veću II. Dana 9. decembra 2010. godine, tužilaštvo je Pretresnom veću II podnelo zahtev u kojem je,

³⁴ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Naloga da se s vebsajta uklone poverljive informacije, poverljivo, 28. februar 2011. godine.

³⁵ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Podnesak na osnovu pravila 33(B) u vezi s nalogom da se sa vebsajta uklone poverljive informacije, poverljivo, 10. mart 2011. godine, par. 4.

³⁶ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Presuda, poverljivo, 31. oktobar 2011. godine.

³⁷ *Id.*, par. 82.

³⁸ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3-A, Najava žalbe *amicus curiae* tužilaštva na presudu, javno, 14. novembar 2011. godine.

³⁹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3-A, Najava žalbe na presudu po navodima o nepoštovanju suda od 31. oktobra 2011. godine, poverljivo, 8. februar 2012. godine.

⁴⁰ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Pretres, 2. novembar 2010. godine, T. 16448-16449 (delimično zatvorena sednica):

Što se tiče moje krivične prijave [iz podnesaka br. 458 i 459], ja sam je odmah stavio na svoj internet sajt. Ona je javna i podnesena je javno jer je [REDIGOVANO] odlučio da javnosti obelodani sve svoje podatke i davao intervju za novine u tom smislu, i tako dalje. To što je ona posle ovde u Sekretarijatu zavedena kao poverljiva, e, to je sad drugi problem. Znate, to je sad kasno zavedeno kao poverljivo. Ona je od prvog momenta na mom internet sajtu i stoji tamo i niko je ne može skinuti.

[REDIGOVANO] odobrene su zaštitne mere odlukom od 15. decembra 2009. godine. [REDIGOVANO].

⁴¹ *Ibid.*

⁴² *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, *Addendum* Usmenom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se podnesci Vojislava Šešelja br. 458 i 459 uklone s website-a, poverljivo, 4. novembar 2010. godine. V. gore, fusnota 8.

⁴³ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Pretres, 1. decembar 2010. godine, T. 16507-16508.

između ostalog, ponovilo svoj zahtev da se optuženom izda nalog da ukloni podneske br. 458 i 459.⁴⁴

15. U Drugom nalogu od 31. januara 2011. godine, Pretresno veće II je naložilo optuženom da podneske br. 458 i 459 ukloni s vebsajta najkasnije 14. februara 2011. godine i naložilo Sekretarijatu da ga do 21. februara 2011. godine izvesti o izvršenju tog naloga.⁴⁵ Dana 7. februara 2011. godine, optuženi je potvrdio prijem Drugog naloga od 31. januara 2011. godine.⁴⁶ Dana 21. februara 2011. godine, Sekretarijat je obavestio Pretresno veće, između ostalog, o tome da su tog datuma oba podneska i dalje bila dostupna javnosti.⁴⁷

4. Postupak u predmetu br. IT-03-67-R77.4 u vezi s Prvom odlukom

16. Nakon što je 9. maja 2011. godine donelo Prvu odluku, ovo Pretresno veće, u čijem su sastavu sudija Kwon (predsedavajući), sudija Burton Hall i sudija Howard Morrison, naložilo je 22. juna 2011. godine sekretaru Suda da mu dostavi snimke ekrana sa sadržinom vebsajta na kojima se vidi da li su na vebsajtu i dalje dostupni dokumenti za koje je optuženom u Odluci od 16. decembra 2011, Prvom i Drugom nalogu od 31. januara 2011. i Nalogu od 17. februara 2011. godine bilo naloženo da ih ukloni.⁴⁸ Dana 27. juna 2011. godine, sekretar je dostavio snimke ekrana sa sadržinom vebsajta, načinjene 24. juna 2011. godine, na kojima se vidi da su Prva knjiga, Druga knjiga, Treća knjiga, Najava žalbe, Žalbeni podnesak i podnesci br. 458, 459 i 466 toga dana i dalje bili dostupni javnosti.⁴⁹

17. Na prvom stupanju pred sud 6. jula 2011. godine, optuženi je izjavio da nije kriv za optužbe kojima se tereti u Nalogu umesto optužnice, izdatom u okviru Prve odluke.⁵⁰

⁴⁴ [REDIGOVANO].

⁴⁵ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-Misc.4, Nalog da se dokumenti uklone s website-a, poverljivo, 31. januar 2011. godine.

⁴⁶ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-Misc.4, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Naloga da se dokumenti uklone s website-a, poverljivo, 7. februar 2011. godine.

⁴⁷ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-Misc.4, Podnesak na osnovu pravila 33(B) u vezi s nalogom da se knjiga ukloni s internet stranice, 21. februar 2011. godine, par. 4.

⁴⁸ Nalog sekretaru Suda u vezi s vebsajtom, poverljivo i *ex parte*, 22. jun 2011. godine.

⁴⁹ Podnesak u skladu s pravilom 33(B) i na osnovu naloga sekretaru Suda u vezi s vebsajtom, poverljivo i *ex parte*, 27. jun 2011. godine, par. 3, s Dodatkom I i Dodatkom II, koji sadrže snimke ekrana sa sadržinom vebsajta.

⁵⁰ *U predmetu protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.4-I, prvo stupanje pred sud, 6. jul 2011. godine, T. 8. V. takođe Nalog o rasporedu za prvo stupanje pred sud, javno, 22. jun 2011. godine. Dana 7. jula 2011. godine, Pretresno veće je odbacilo usmeni zahtev koji je optuženi izneo na prvom stupanju pred sud (T. 14-16) da bude privremeno pušten na slobodu, zaključivši da je "optuženi u pritvoru na osnovu navoda koji su izneti protiv njega u predmetu br. IT-03-67, te da bi eventualni zahtev za privremeno puštanje na slobodu trebalo podneti pretresnom veću koje rešava u predmetu br. IT-03-67", Odluka po usmenom zahtevu optuženog za privremeno puštanje na slobodu, javno, 7. jul 2011. godine.

B. Druga odluka

18. Dana 16. maja 2011. godine, tužilaštvo je Pretresnom veću III, koje postupa na glavnom suđenju Šešelju, podnelo zahtev u kojem je zatražilo da se optuženom izda nalog da ukloni Četvrtu knjigu, objavljenu na vebsajtu, koja sadrži poverljivi materijal vezan za veliki broj zaštićenih svedoka.⁵¹ Dana 3. juna 2011. godine, Pretresno veće III se povuklo iz rešavanja po tom zahtevu i prosledilo ga predsedniku Međunarodnog suda.⁵² Dana 5. jula 2011. godine, predsednik Suda dodelio je taj zahtev na rešavanje ovom Pretresnom veću.⁵³

19. U Nalogu od 15. jula 2011. godine, Pretresno veće je optuženom i Nikoli Šešelju, registrovanom vlasniku vebsajta i sinu optuženog, naložilo da do 8. avgusta 2011. godine uklone Četvrtu knjigu i obavestilo ih da nepostupanje po tom nalogu može predstavljati nepoštovanje Međunarodnog suda prema pravilu 77 Pravilnika.⁵⁴ Pretresno veće je takođe naložilo sekretaru da do 15. avgusta 2011. godine izvesti o izvršenju tog naloga.⁵⁵ Dana 20. jula 2011. godine, optuženi je potvrdio prijem Naloga od 15. jula 2011. godine.⁵⁶ Dana 10. avgusta 2011. godine, Nikola Šešelj je podneo odgovor, u kojem je naveo da je optuženi "isključivi vlasnik vebsajta i isključivo donosi odluke šta će se naći" na njemu.⁵⁷ Dana 12. avgusta 2011. godine, Sekretarijat je obavestio Pretresno veće o tome da je Četvrta knjiga tog datuma i dalje bila dostupna javnosti na vebsajtu.⁵⁸

20. U Drugoj odluci, donetoj 21. oktobra 2011. godine, Pretresno veće je, imajući u vidu da optuženi nije postupio po Nalogu od 15. jula 2011. godine, zaključilo da, prema pravilu 77(D), postoje dovoljni osnovi da se protiv optuženog pokrene postupak za nepoštovanje Međunarodnog suda.⁵⁹ Stoga je Pretresno veće izmenilo Nalog umesto optužnice tako da obuhvati i nepostupanje

⁵¹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Hitni zahtev tužilaštva za izdavanje naloga da se s vebsajta ukloni nova knjiga optuženog, poverljivo s poverljivim Dodatkom, 16. maj 2011. godine. Prema tvrdnjama tužilaštva, Četvrta knjiga sadrži podneske br. 458, 459, 466 i 467, od kojih je ovaj poslednji zaveden kao poverljiv 15. aprila 2011. godine, u skladu s uputstvima Kabineta predsednika Suda, *id.*, fusnota 2. Optuženi je potvrdio prijem poverljivog Podneska br. 467, *Procès-verbal* o prijemu Podneska br. 467, poverljivo, 29. april 2011. godine. Prema tvrdnjama tužilaštva, u Četvrtoj knjizi su obelodanjene informacije o identitetu 23 zaštićena svedoka i delovi iz njihovog svedočenja. [REDIGOVANO]. V. takođe *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Dopunski dodatak Zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se s vebsajta ukloni nova knjiga optuženog, poverljivo, 14. septembar 2011. godine.

⁵² *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po zahtevu tužilaštva da se s vebsajta ukloni nova knjiga optuženog, poverljivo, 3. jun 2011. godine.

⁵³ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Nalog kojim se određuju sudije da rešavaju po zahtevu tužilaštva, poverljivo, 5. jul 2011. godine.

⁵⁴ Nalog od 15. jula 2011. godine, str. 3.

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Naloga da se ukloni knjiga s vebsajta, poverljivo, 20. jul 2011. godine.

⁵⁷ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Odgovor Nikole Šešelja na Nalog Pretresnog veća od 15. jula 2011. godine i obaveštenje o izboru pravnog zastupnika, poverljivo, 10. avgust 2011. godine, str. 2.

⁵⁸ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Podnesak na osnovu pravila 33(B) u vezi s nalogom da se knjiga ukloni s vebsajta, poverljivo, 12. avgust 2011. godine, par. 3.

⁵⁹ Druga odluka, str. 3. V. takođe Javna redigovana verzija Druge odluke u vezi s tim što poverljive informacije nisu uklonjene s vebsajta dostupnog javnosti i izmenjeni Nalog umesto optužnice, od 21. oktobra 2011. godine, javno, 28. oktobar 2011. godine.

optuženog po Nalogu od 15. jula 2011. godine⁶⁰ Pošto je tom izmenom unet novi osnov za izricanje osuđujuće presude, Pretresno veće je naložilo da se održi ponovno stupanje pred sud⁶¹

21. Dana 4. novembra 2011. godine, pred sudijom Burtonom Hallom održano je ponovno stupanje pred sud, na kojem je optuženi odbio da se izjasni o krivici po novoj optužbi⁶² Dalje ponovno stupanje pred sud održano je 11. novembra 2011. godine i optuženi se ni tog puta nije izjasnio o krivici. Prema tome, u skladu s pravilom 62(A)(iv) Pravidnika, u ime optuženog je navedeno da se izjašnjava da nije kriv.⁶³

C. Treća odluka

22. Dana 5. oktobra 2011. godine, tužilaštvo je Pretresnom veću III, koje postupa na glavnom suđenju Šešelju, podnelo zahtev u kojem je zatražilo da se optuženom izda nalog da sa vebajta ukloni Podnesak br. 478, u kojem su obelodanjena imena i delovi svedočenja jednog broja zaštićenih svedoka.⁶⁴ Dana 6. oktobra 2011. godine, Pretresno veće III se povuklo iz rešavanja po tom zahtevu i prosledilo ga predsedniku Međunarodnog suda.⁶⁵ Dana 28. oktobra 2011. godine, vršilac dužnosti predsednika Međunarodnog suda prosledio je taj zahtev na rešavanje ovom Pretresnom veću.⁶⁶

23. Odlukom od 3. novembra 2011. godine, Pretresno veće II je naložilo optuženom da do 15. novembra 2011. godine s vebajta ukloni Podnesak br. 478.⁶⁷ Pretresno veće je obavestilo optuženog da nepostupanje po tom nalogu može predstavljati nepoštovanje Međunarodnog suda prema pravilu 77 Pravidnika i naložilo je Sekretarijatu da ga do 18. novembra 2011. godine izvesti o izvršenju odluke.⁶⁸ Dana 9. novembra 2011. godine, optuženi je potvrdio prijem Odluke od 3.

⁶⁰ Druga odluka, str. 4.

⁶¹ *Ibid.*

⁶² Ponovno stupanje pred sud, 4. novembar 2011. godine, T. 25-26; Nalog o rasporedu za dalje stupanje pred sud, javno, 28. oktobar 2011. godine.

⁶³ Ponovno stupanje pred sud, 11. novembar 2011. godine, T. 37; Nalog o rasporedu, javno, 9. novembar 2011. godine.

⁶⁴ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Hitni zahtev tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebajta, poverljivo, 5. oktobar 2011. godine. V. gore, fusnota 11. Svedoci su isti kao gorenavedeni, v. gore, fusnota 51. Pošto sadržaj Podneska br. 478 odražava sadržaj Podneska br. 467, koji čini deo Četvrte knjige, tužilaštvo je taj zahtev najpre podnelo Pretresnom veću II, koje je razmatralo zahtev tužilaštva vezan za Četvrtu knjigu (*Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Hitni zahtev tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebajta, poverljivo, 27. septembar 2011. godine; v. takođe *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Hitni zahtev tužilaštva za izdavanje naloga da se s vebajta ukloni nova knjiga optuženog, poverljivo, s poverljivim Dodatkom, 16. maj 2011. godine). Dana 4. oktobra 2011. godine, Pretresno veće je odbacilo zahtev, zaključivši da nije nadležno da rešava po njemu ukoliko mu ga ne prosledi predsednik Međunarodnog suda, što je bio slučaj kad je reč o zahtevu tužilaštva u vezi s Četvrtom knjigom, *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.1, Odluka po hitnom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebajta, poverljivo, 4. oktobar 2011. godine.

⁶⁵ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-T, Odluka po zahtevu tužilaštva za uklanjanje podneska optuženog br. 478 s vebajta, poverljivo, 6. oktobar 2011. godine.

⁶⁶ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, Nalog kojim se određuju sudije za rešavanje po zahtevu tužilaštva, 28. oktobar 2011. godine.

⁶⁷ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, Odluka po hitnom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebajta, poverljivo, 3. novembar 2011. godine. 2.

⁶⁸ *Ibid.*

novembra 2011. godine.⁶⁹ Dana 18. novembra 2011. godine, sekretar je izvestio da je Podnesak br. 478 tog datuma i dalje bio dostupan javnosti na vebsajtu.⁷⁰

24. Dana 16. decembra 2011. godine, predsednik Međunarodnog suda imenovao je sudiju Stefana Trechsela i sudiju Melvillea Bairda umesto sudije Halla i sudije Morrisona.⁷¹ Dana 29. marta 2012. godine, sudija Trechsel je imenovan za predsedavajućeg sudiju.⁷²

25. U Trećoj odluci, donetoj 29. marta 2012. godine, Pretresno veće je, imajući u vidu da optuženi nije postupio po Odluci od 3. novembra 2011. godine, zaključilo da, prema pravilu 77(D), postoje dovoljni osnovi da se protiv optuženog pokrene postupak za nepoštovanje Međunarodnog suda.⁷³ Stoga je Pretresno veće izmenilo Nalog umesto optužnice tako da obuhvati i nepostupanje optuženog po Odluci od 3. novembra 2011. godine.⁷⁴ Pošto je tom izmenom unet novi osnov za izricanje osuđujuće presude, Pretresno veće je naložilo da se održi ponovno stupanje pred sud⁷⁵ Kao što je navedeno na početku ove Presude, taj Nalog umesto optužnice jeste važeća Optužnica u ovom predmetu.⁷⁶

26. Dana 17. aprila 2012. godine, pred sudijom Trechselom održano je ponovno stupanje pred sud, na kojem je optuženi izjavio da nije kriv po novoj optužbi.⁷⁷

III. DRUGA PRETPRETRESNA PITANJA

A. Zahtevi koje je optuženi izneo na statusnoj konferenciji 19. marta 2012. godine

27. Dana 19. marta 2012. godine, održana je statusna konferencija na kojoj je optuženi izjavio da će svedočiti i da će glavno ispitivanje voditi Dejan Mirović, pravni saradnik imenovan u glavnom suđenju u predmetu *Šešelj*.⁷⁸ Optuženi je to ponovio na ponovnom stupanju pred sud 17.

⁶⁹ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Odluke po hitnom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebsajta, poverljivo, 9. novembar 2011. godine.

⁷⁰ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, Podnesak sekretara na osnovu pravila 33(B) Pravidnika u vezi s Odlukom Pretresnog veća po hitnom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebsajta, poverljivo, 18. novembar 2011. godine. V. takođe *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-Misc.3, Dalji podnesak sekretara na osnovu pravila 33(B) Pravidnika u vezi s Odlukom Pretresnog veća po hitnom zahtevu tužilaštva za izdavanje naloga da se Podnesak br. 478 ukloni s vebsajta, poverljivo, 23. novembar 2011. godine.

⁷¹ Nalog kojim se zamenjuju sudije, poverljivo, 16. decembar 2011. godine. V. takođe slične poverljive naloge koje je predsednik Međunarodnog suda izdao 16. decembra 2011. godine u predmetima br. IT-03-67-Misc.1, IT-03-67-Misc.2, IT-03-67-Misc.3 i IT-02-54-Misc.4.

⁷² Nalog kojim se određuje predsedavajući sudija, poverljivo, 29. mart 2012. godine.

⁷³ Treća odluka, str. 3.

⁷⁴ *Id.*, str. 4.

⁷⁵ *Ibid.*

⁷⁶ Gore, par. 4.

⁷⁷ Ponovno stupanje pred sud, 17. april 2012. godine, T. 55; Nalog o rasporedu za ponovno stupanje pred sud, javno, 5. april 2012. godine.

⁷⁸ Statusna konferencija, 19. mart 2012. godine, T. 46.

aprila 2012. godine.⁷⁹ Prilikom ponovnog stupanja pred sud optuženi je izneo i tri zahteva. On je izjavio sledeće:

- 1) da želi da ospori nadležnost Međunarodnog suda da protiv njega vodi krivični postupak u datom predmetu (dalje u tekstu: prvi zahtev),⁸⁰
- 2) da namerava da zatraži izuzeće sudije Kwona (dalje u tekstu: drugi zahtev),⁸¹ i
- 3) da traži odobrenje da putem video-linka "održi konferenciju za štampu za srpske novinare" povodom predstojećih parlamentarnih izbora u Srbiji 6. maja 2012. godine (dalje u tekstu: treći zahtev).⁸²

Dana 24. aprila 2012. godine, Pretresno veće je u vezi s prvim zahtevom napomenulo da, shodno pravilu 72(A), posmatranim zajedno s pravilom 77(E), podnesci kojima se osporava nadležnost moraju biti u pisanoj formi i moraju se podneti u roku od deset dana od prijema propratnog materijala.⁸³ Pošto je optuženi do 5. aprila 2012. godine primio sav propratni materijal uz Optužnicu, eventualni preliminarni podnesak kojim se osporava nadležnost Međunarodnog suda u ovom predmetu morao je biti podnet do 15. aprila 2012. godine.⁸⁴ Uprkos tome, Pretresno veće je izjavilo da će, ukoliko optuženi pokrene to pitanje tokom suđenja, ono saslušati njegove argumente po datom pitanju i potom ih obraditi u Presudi.⁸⁵

28. Što se tiče drugog zahteva, Pretresno veće je, podsećajući na pravilo 15(B)(i) Pravilnika, naložilo optuženom da podnese pisano obrazloženje zahteva za izuzeće sudije Kwona, i to najkasnije sedam dana od dana kad primi prevod Naloga od 24. aprila 2012. godine na jezik koji razume.⁸⁶ Optuženom je naloženo da do istog tog datuma podnese spiskove i podatke propisane pravilom 65ter(G) Pravilnika.⁸⁷ Osim toga, Pretresno veće je odbacilo treći zahtev jer optuženi nije pritvoren na osnovu naloga koje je ono izdalo, te taj zahtev spada "neposredno u delokrug nadležnosti Sekretarijata".⁸⁸ Dana 8. maja 2012. godine, optuženi je potvrdio prijem prevoda na b/h/s Naloga od 24. aprila 2012. godine, pa je rok stoga bio do 15. maja 2012. godine.⁸⁹

⁷⁹ Ponovno stupanje pred sud, 17. april 2012. godine, T. 56.

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ *Id.*, T. 58.

⁸² *Id.*, T. 59, 61.

⁸³ Nalog po pitanjima koja je optuženi pokrenuo tokom ponovnog prvog stupanja pred sud, javno, 24. april 2012. godine, str. 2. 2.

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ *Id.*, fusnota 7.

⁸⁶ *Id.*, str. 4.

⁸⁷ Nalog po pitanjima koja je optuženi pokrenuo tokom ponovnog prvog stupanja pred sud, javno, 24. april 2012. godine, str. 4.

⁸⁸ *Id.*, str. 3.

⁸⁹ *Procès-verbal* o prijemu prevoda na b/h/s Naloga po pitanjima koja je optuženi pokrenuo tokom ponovnog prvog stupanja pred sud, javno, 8. maj 2012. godine.

29. Dana 15. maja 2012. godine, optuženi je podneo spisak svedoka, na kojem je sebe naveo kao jedinog svedoka odbrane i u kojem je ponovio da će glavno ispitivanje voditi Dejan Mirović⁹⁰ Međutim, optuženi nije podneo pisano obrazloženje svog zahteva za izuzeće sudije Kwona. Dana 29. maja 2012. godine, Pretresno veće je zakazalo pretpretresnu konferenciju za 12. jun 2012. godine, nakon koje će odmah uslediti suđenje.⁹¹ Pretresno veće je takođe dozvolilo da Dejan Mirović vodi glavno ispitivanje, koje ne sme trajati duže od dva sata.⁹²

30. Dana 30. maja 2012. godine, Služba Sekretarijata za vezu s optuženim koji postupa *pro se* obavestila je Pretresno veće da je Služba za pravnu pomoć i pitanja pritvora (dalje u tekstu: OLAD), na zahtev optuženog, odobrila Dejanu Miroviću privilegovanu posetu optuženom u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN) radi pripreme za suđenje u ovom predmetu.⁹³ Međutim, OLAD je odbio zahtev kad je reč o Nemanji Šaroviću, koordinatorskom predmeta dodeljenom u glavnom suđenju Šešelju, jer on "nije dodeljen za pomenuti predmet".⁹⁴

B. Pretpretresna konferencija

31. Dana 12. juna 2012. godine, održana je pretpretresna konferencija na kojoj je optuženi ponovio svoj zahtev za izuzeće sudije Kwona i, uz to, izjavio da mu je "uskraćeno pravo na pravnu pomoć" jer je OLAD odbio njegov zahtev u vezi s koordinatorskom predmeta, Nemanjom Šarovićem.⁹⁵ Pretresno veće je podsetilo da je naložilo optuženom da podnese pisano obrazloženje svog zahteva za izuzeće, što on nije učinio, te je odbilo zahtev.⁹⁶ Pretresno veće je takođe podsetilo optuženog da je dozvolilo da Dejan Mirović vodi glavno ispitivanje.⁹⁷ Optuženi je onda izjavio da traži da se odluka Pretresnog veća u vezi s učešćem Dejana Mirovića preispita, tako da se i Nemanji Šaroviću odobri da prisustvuje postupku.⁹⁸ Pretresno veće se povuklo kako bi razmotrilo taj zahtev u svetlu usmenih argumenata optuženog i donelo odluku da neće preispitivati odluku kojom je samo Dejan Miroviću odobreno da pomaže optuženom.⁹⁹ Optuženi je potom izjavio sledeće:

[U]nedostatku pravnog savetnika i "case managera", ja nisam u mogućnosti da svedočim jer nema ko da sprovede glavno ispitivanje. Bez direktnih konsultacija s njima – iako se ja sa pravnim

⁹⁰ Spisak svedoka podnet na osnovu pravila 65ter(G) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, javno, original na b/h/s primljen 15. maja 2012. godine, prevod na engleski zaveden 24. maja 2012. godine.

⁹¹ Nalog kojim se utvrđuje raspored suđenja, 29. maj 2012. godine.

⁹² *Id.*, str. 2.

⁹³ E-mail Službe za vezu s optuženim koji postupa *pro se* upućen sudskom savetniku Pretresnog veća, 30. maj 2012. godine, u kojem je prosleđen dopis zamenika šefa OLAD-a upućen optuženom od 25. maja 2012. godine (dalje u tekstu: Dopis OLAD-a). OLAD je izjavio da neće pokriti troškove Šešeljevih pravnih saradnika u ovom predmetu, pošto Odluka o finansiranju koju je donelo Pretresno veće III na glavnom suđenju Šešelju nije merodavna za ovaj predmet. Međutim, ukoliko Pretresno veće bude tražilo da Dejan Mirović bude prisutan, OLAD će pokriti njegove putne troškove.

⁹⁴ Dopis OLAD-a, str. 1.

⁹⁵ Pretpretresna konferencija, 12. jun 2012. godine, T. 65-67.

⁹⁶ *Id.*, T. 67, 70.

⁹⁷ Pretpretresna konferencija, 12. jun 2012. godine, T. 68-70.

⁹⁸ Pretpretresna konferencija, 12. jun 2012. godine, T. 72.

⁹⁹ *Ibid.*

savetnikom čujem redovno telefonom – meni treba neposredna komunikacija, ja nisam u stanju da izvedem odbranu. I bez neposredne i direktne pomoći mog pravnog savetnika magistra Dejana Mirovića i “case managera” Nemanje Šarovića, ja nisam u stanju da iznesem završnu reč.¹⁰⁰

Pretno veće konstatovalo da je time okončana pretpretresna konferenciju i otpočelo suđenje.¹⁰¹

IV. PRETRESNI POSTUPAK

32. U pretresnoj fazi postupka, održanoj 12. juna 2012. godine, Pretresno veće je napomenulo da je optuženi primio Optužnicu i propratni materijal. Potom je pozvalo optuženog da uzme reč i iznese odbranu.¹⁰² Pretresno veće je izjavilo da će voditi ispitivanje, na šta je optuženi ponovio svoju raniju izjavu da nije u stanju da iznese odbranu.¹⁰³ Optuženi je tvrdio da se nije odrekao nijednog svog prava, pa ni prava da iznese odbranu i prava da iznese završnu reč.¹⁰⁴ On je takođe izneo tvrdnju da ne želi da učestvuje ni u kakvom postupku dok mu se ne omogući prisustvo Dejana Mirovića i Nemanje Šarovića i dok mu se ne omogući da kontaktira s njima.¹⁰⁵

33. Pretresno veće se povuklo kako bi razmotrilo te argumente optuženog i donelo odluku da se pretres odgađa do 18. juna 2012. godine, uz sledeću napomenu:

Osnovna pravila pretresa su neizmenjena, to jest, Veće ostaje pri tome da je g. Mirović dobrodošao da ispita g. Šešelja u sudnici kao optuženog svedoka, ali nema opravdanja za prisustvo koordinatora predmeta. Ovo je istovremeno upozorenje. Gospodine Šešelji, ukoliko i dalje budete imali pristup kakav ste ispoljili danas, Veće će nastaviti sa suđenjem. Ono neće menjati osnovna pravila, ali vam poslednji put daje šansu da razmislite o svom pristupu u ovom predmetu.¹⁰⁶

34. Dana 18. juna 2012. godine, Pretresno veće je konstatovalo da Dejan Mirović nije prisutan. Pretresno veće je pozvalo optuženog da uzme reč i istaklo da će mu, umesto da ga ispita, dati priliku "da iznese svoj stav o činjenicama ovog predmeta".¹⁰⁷ Optuženi je izjavio da odbija da iznese odbranu "zato što su mu uskraćena procesna prava da mu pomažu tom prilikom pravni savetnik i 'case manager'".¹⁰⁸ Pretresno veće je navelo da se sav materijal vezan za ovo suđenje nalazi u spisu predmeta i pozvalo optuženog da iznese završnu reč.¹⁰⁹

35. Upućujući na postupak za nepoštovanje suda u predmetu br. IT-03-67-R77.3, optuženi je izneo tvrdnju da je postupak pristrasan i da ima “pravo da sa [njim] u sudnici sedi [njegov] pravni

¹⁰⁰ *Id.*, T. 72-73.

¹⁰¹ *Id.*, T. 73.

¹⁰² Pretres, 12. jun 2012. godine, T. 73.

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ *Id.*, T. 74.

¹⁰⁵ *Ibid.*

¹⁰⁶ *Id.*, T. 76.

¹⁰⁷ Pretres, 18. jun 2012. godine, T. 78. Na pretpretresnoj konferenciji, optuženi je izjavio da neće uzeti reč jer "nema poverenja" u sudije i dodao sledeće: “Nijedan častan i pošten čovek nije pristao da postane sudija ovog nelegalnog Haškog tribunala, zato ne verujem nikome od vas” (Pretpretresna konferencija, 12. jun 2012. godine, T. 75).

¹⁰⁸ Pretres, 18. jun 2012. godine, T. 79.

¹⁰⁹ *Ibid.*

savetnik, magistar Dejan Mirović i [njegov] 'case manager', diplomirani pravnik Nemanja Šarović".¹¹⁰ Optuženi je uputio na odluku OLAD-a da u ovom predmetu ne imenuje Nemanju Šarovića i napomenuo da je on bio imenovan u glavnom predmetu protiv Šešelja i u prethodnom postupku za nepoštovanje suda.¹¹¹ Optuženi je izneo tvrdnju da mu je Pretresno veće onemogućilo da iznese odbranu¹¹² i da to što se on sam brani "ne znači da bukvalno mora[...] biti sam u sudnici", kao i da "ima[...] pravo i na profesionalnu stručnu pomoć i [...] na tehničku pomoć."¹¹³ Pretresno veće je potom zaključilo pretresni postupak.¹¹⁴

V. ARGUMENTI OPTUŽENOG

36. Kao što je napomenuto gore u tekstu, optuženi se opredelio da ne iznosi nikakvu argumentaciju u svoju odbranu.¹¹⁵

VI. PRAVO

37. Iako ovlašćenja Međunarodnog suda u vezi s nepoštovanjem Suda nisu izričito definisana u Statutu, čvrsto je uvreženo da Međunarodni sud raspolaže inherentnom nadležnošću, koja proizlazi iz njegove pravosudne funkcije, da obezbedi neometano vršenje nadležnosti koja mu je izričito poverena Statutom i zaštitu svojih osnovnih pravosudnih funkcija¹¹⁶ Međunarodni sud, kao takav, poseduje inherentno ovlašćenje da rešava pitanja u vezi s ponašanjem kojim se ometa njegovo sprovođenje pravde¹¹⁷

38. U pravilu 77(A) Pravilnika identifikovani su¹¹⁸ neki oblici ponašanja koji potpadaju pod inherentnu nadležnost Međunarodnog suda. Ta odredba ovlašćuje Međunarodni sud kako sledi:

(A) Vršeci svoja inherentna ovlašćenja, Međunarodni sud može proglasiti krivim za nepoštovanje suda one koji svesno i hotimično ometaju sprovođenje pravde, uključujući svako lice

(i) koje svedoči pred većem, a uporno odbija da odgovori ili ne odgovara na pitanje

(ii) koje obelodani informacije koje se odnose na taj postupak, svesno time kršeći nalog veća

¹¹⁰ *Id.*, T. 80.

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² *Id.*, T. 81.

¹¹³ *Ibid.*

¹¹⁴ *Id.*, T. 82.

¹¹⁵ Gore, par. 31-35.

¹¹⁶ *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-A-R77, Presuda o navodima o nepoštovanju suda protiv prethodnog pravnog zastupnika Milana Vujina, 31. januar 2000. godine (dalje u tekstu: Presuda po žalbi u predmetu *Vujin*), par. 13; Presuda po žalbi u predmetu *Šešelj*, par. 17; *Tužilac protiv Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR77, Presuda po žalbi Ante Nobila na Odluku o nepoštivanju Suda, 30. maj 2001. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Nobilo*), par. 36.

¹¹⁷ Presuda po žalbi u predmetu *Vujin*, par. 13. V. takođe *id.*, par. 18, 26(a); Presuda po žalbi u predmetu *Nobilo*, par. 30.

¹¹⁸ Presuda po žalbi u predmetu *Nobilo*, par. 30.

- (iii) koje se bez opravdanog razloga ogлуši na nalog da stupi pred veće ili veću dostavi dokumente
- (iv) koje preti svedoku, zastrašuje ga, na bilo koji način mu nanese štetu ili mu ponudi mito, ili na drugi način utiče na svedoka koji svedoči ili je svedočio ili će svedočiti u postupku pred većem ili na potencijalnog svedoka;
- (v) koje preti bilo kojoj osobi, zastrašuje je, ponudi joj mito ili na drugi način nastoji da primeni prinudu nad njom, s namerom da tu osobu spreči da ispuni svoju obavezu proisteklu iz naloga sudije ili veća.

39. Pretresno veće tereti optuženog za nepoštovanje Međunarodnog suda na osnovu pravila 77(A) i (A)(ii) Pravilnika, jer je svesno i hotimično ometao sprovođenje pravde time što s vebajta nije uklonio poverljive informacije, kršeći time naloge veća.¹¹⁹

40. *Actus reus* krivičnog dela ometanja sprovođenja pravde, na osnovu pravila 77(A), čine “[s]vi namjerni postupci kojima se stvara istinski rizik da se dovede u pitanje povjerenje u sposobnost Međunarodnog suda da pruži djelotvorne zaštitne mjere”.¹²⁰ Valja istaći da “kršenje sudskog naloga kao takvog predstavlja ometanje sprovođenja pravde od strane Međunarodnog suda.”¹²¹ *Mens rea* je ustanovljena onda kad neki optuženi svesno i hotimično ometa Međunarodni sud u sprovođenju pravde.¹²² Žalbeno veće je iznelo stav da “kada se dokaže svesno kršenje nekog naloga Veća, ‘[n]ikakvi drugi dokazi o ometanju Međunarodnog suda [...] u provođenju pravde nisu potrebni’ da bi se donela osuđujuća presuda za nepoštovanje suda”.¹²³

41. Kad je reč o pravilu 77(A)(ii), *actus reus* jeste “fizički čin objelodanjivanja informacija vezanih za postupak koji se vodi pred Međunarodnim sudom kad se tim objelodanjivanjem krši neki nalog sudskog vijeća”.¹²⁴ Element *mens rea* jeste znanje o činjenicama koje ponašanje optuženog čine protivpravnim, to jest, znanje da je obelodanjivanjem prekršen nalog nekog veća.¹²⁵

¹¹⁹ Treća odluka, Optužnica, str. 2.

¹²⁰ *Tužilac protiv Marijačića i Rebića*, predmet br. IT-95-14-R77.2, Presuda, 10. mart 2006. godine (dalje u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*), par. 50, gde je takođe konstatovano da je “[p]ovjerenje javnosti u učinkovitost takvih naloga apsolutno [...] od vitalnog značaja za uspjeh rada Međunarodnog suda.”

¹²¹ *Tužilac protiv Marijačića i Rebića*, predmet br. IT-95-14-R77.2-A, Presuda, 27. septembar 2006. godine, par. 44. V. takođe *Tužilac protiv Jovića*, predmet br. IT-95-14 i 14/2-R77-A, Presuda, 15. mart 2007. godine (dalje u tekstu: Presuda po žalbi u predmetu *Jović*), par. 30, gde je Žalbeno veće iznelo mišljenje da “[z]a potrebe donošenja osuđujuće presude za nepoštovanje Međunarodnog suda, svako nepridržavanje naloga sudskog vijeća samo po sebi predstavlja ometanje provođenja pravde.”

¹²² *Tužilac protiv Beqaja*, predmet br. IT-03-66-T-R77, Presuda po navodima o nepoštovanju suda, 27. maj 2005. godine, par. 22.

¹²³ Presuda po žalbi u predmetu *Šešelji*, par. 20, gde se poziva na Presudu po žalbi u predmetu *Jović*, par. 30.

¹²⁴ Prvostepena presuda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 17. Presuda po žalbi u predmetu *Jović*, par. 27. Objavljivanje identiteta svedoka u slučaju kada su mere odobrene kako bi se izbeglo takvo obelodanjivanje, uz znanje da te mere postoje i s namerom da se osuđeni njihov učinak, predstavlja ometanje sprovođenja pravde, Presuda po žalbi u predmetu *Nobilo*, par. 40(c).

¹²⁵ Presuda po žalbi u predmetu *Jović*, par. 27. V. takođe *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Presuda, 31. oktobar 2011. godine, par. 32, gde je Pretresno veće takođe konstatovalo da je “[t]aj element zadovoljen na osnovu dokaza da je on zaista znao za taj nalog, koji se može izvesti na osnovu niza okolnosti” i istaklo konstataciju Žalbenog veća da puki nehat, koji se sastoji u propustu da se proveri da li je donet neki nalog o zaštitnim merama za nekog konkretnog svedoka, ne može nikako da predstavlja nepoštovanje suda, ali da hotimično zanemarivanje ili bezobzirni nemar u odnosu na činjenicu da postoji nalog kojim su za nekog svedoka određene zaštitne mere predstavljaju postupanje koje je dovoljno kažnjivo da bi se moglo smatrati nepoštovanjem suda (Presuda po žalbi u predmetu *Nobilo*, par. 45, 54).

Žalbeno veće je zauzelo stav da “[t]o znanje može biti dokazano dokazima koji nisu izjava optuženog u kojoj je izražena konkretna namera da se obelodani identitet zaštićenih svedoka”.¹²⁶

42. Prema standardu dokazivanja iz pravila 87(A), krivica mora biti dokazana van razumne sumnje.

VII. DISKUSIJA I ZAKLJUČCI

A. Uvod

43. Optuženi se u Optužnici tereti za nepoštovanje Međunarodnog suda na osnovu pravila 77(A) i 77(A)(ii). Međutim, činjenični navodi u Optužnici odnose se samo na njegovo nepostupanje po nalogima veća da s vebsajta ukloni poverljivi materijal. Pretresno veće će, stoga, razmotriti ovaj predmet u odnosu na pravilo 77(A), a ne pravilo 77(A)(ii).

B. Actus reus

44. Prema nalogima i odlukama, optuženi je bio još uvek dužan da s vebsajta ukloni Prvu knjigu, Drugu knjigu, Treću knjigu, Četvrtu knjigu, Najavu žalbe, Žalbeni podnesak i podneske br. 458, 459, 466 i 478.¹²⁷ Ustanovljeno je da optuženi nije postupio po nalogima i odlukama kojima mu je naloženo da u određenom roku ukloni predmetni materijal.¹²⁸

45. Neosporno je da je optuženi bio u poziciji da preduzme efikasne mere i da, bilo lično bilo posredstvom drugih, ukloni predmetni materijal. Pretresno veće ima na umu izjave optuženog u vezi s podnescima br. 458 i 459, koje je dao na pretresu 2. novembra 2010. godine na glavnom suđenju Šešelju, kao i na podnesak koji je podneo Pretresnom veću II, u kojem je izjavio da ne namerava da s vebsajta ukloni Drugu knjigu.¹²⁹ Pretresno veće je takođe uzelo u obzir izjave date na suđenju u predmetu br. IT-03-67-R77.3, iz kojih se vidi da on kontroliše šta se stavlja na vebsajt.¹³⁰ Naposljetku, Pretresno veće je uzelo u obzir podnesak Nikole Šešelja, podnet Pretresnom veću, u

¹²⁶ Presuda po žalbi u predmetu *Šešelj*, par. 26, gde je Žalbeno veće takođe ukazalo na napomenu Pretresnog veća da je Šešelj potpisao potvrdu o prijemu poverljivog materijala na koji se odnosi ovaj predmet i u kojoj je objašnjeno da je taj materijal poverljiv.

¹²⁷ Gore, par. 5-26.

¹²⁸ Što se tiče 1) Prve knjige, Najave žalbe i Žalbenog podneska, v. gore, par. 16; v. takođe par. 6; 2) Druge knjige, v. gore, par. 11, 16; v. takođe par. 10; 3) podnesaka br. 458 i 459, v. gore, par. 15, 16; 4) Treće knjige i Podneska br. 466, v. gore, par. 12, 16; 5) Četvrte knjige, v. gore, par. 19; i 6) Podneska br. 478, v. gore, par. 23.

¹²⁹ Gore, par. 10, 14.

¹³⁰ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-R77.3, Pretpretresna konferencija, 22. februar 2011. godine, par. 67.

Drugo, na moj predlog, nadležni organi Srpske radikalne stranke su za urednika mog sajta imenovali mog najstarijeg sina Nikolu Šešelja, s obzirom da sam ja najsigurniji da on neće podleći bilo kakvom pritisku i da ću zapravo ja ostati glavni kreator sajta, a da njega niko neće dovoljno uplašiti i naterati da skine bilo šta sa moga sajta. Ono šta ja jednom odlučim da bude na mom sajtu to ostaje za sva vremena. I to niko ne može da skine.

kojem on tvrdi da je optuženi "isključivi vlasnik veb sajta i isključivo donosi odluke šta će se naći" na njemu.¹³¹

46. Pretresno veće se uverilo da su stvarna obeležja krivičnog dela nepoštovanja suda na osnovu pravila 77(A) dokazana van razumne sumnje.

C. Mens rea

47. Optuženi je dostavio potvrde o prijemu naloga i odluka, kao i odluka i podnesaka na koje se oni odnose.¹³² Pretresno veće napominje da je, u vezi s Drugom knjigom, optuženi izričito izjavio da ne namerava da postupi po nalogu za njeno uklanjanje s veb sajta i da je Pretresnom veću III na glavnom suđenju Šešelju saopštio da se na njegovom veb sajtu nalazi poverljivi materijal vezan za [REDIGOVANO].¹³³

48. Pretresno veće se uverilo van razumne sumnje da je optuženi znao za naloge i odluke, kao i za svoju obavezu da s veb sajta ukloni poverljivi materijal.

D. Zaključak

49. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno veće zaključuje da je optuženi kriv za nepoštovanje Međunarodnog suda, prema pravilu 77(A), jer je svesno i hotimično ometao Međunarodni sud u sprovođenju pravde time što nije postupio po nalogima veća za uklanjanje poverljivog materijala s veb sajta.

VIII. ODMERAVANJE KAZNE

A. Argumentacija

50. Optuženi nije izneo nikakve argumente u vezi s odmeravanjem kazne.

B. Pravo

51. Pravilo 77(G) Pravidnika predviđa da maksimalna kazna koja se može izreći licu proglašenom krivim za nepoštovanje Međunarodnog suda jeste kazna zatvora od najviše sedam godina ili novčana kazna od najviše EUR 100.000, ili oboje.

Slično tome, v. Pretres, 8. jun 2011. godine, T. 381-382.

¹³¹ Gore, par. 19.

¹³² Gore, par. 3-26, s daljim referencama na *procès-verbaux*.

¹³³ Gore, par. 10, 14.

52. Član 24(2) Statuta i pravilo 101(B) Pravilnika propisuju faktore koje treba uzeti u obzir pri utvrđivanju kazne, mada ti faktori ne predstavljaju "obavezujuća ograničenja za diskreciona ovlašćenja veća prilikom izricanja kazne".¹³⁴ Najvažniji faktori koje treba uzeti u obzir pri određivanju primerene kazne u ovom predmetu jesu težina počinjenog nepoštovanja Suda i potreba za odvraćanjem drugih od ponavljanja takvog ili sličnog ponašanja.¹³⁵ Veće je takođe razmotrilo da li postoje otežavajuće i olakšavajuće okolnosti.

C. Zaključci

53. Ovaj predmet tiče se teškog nepoštovanja suda koje je posledica nepostupanja po nalogima Međunarodnog suda. Prema nalogima i odlukama, za koje je optuženi znao, optuženi je bio obavezan da s vebajta ukloni poverljivi materijal, bilo lično bilo posredstvom drugih. Nepostupanje po takvim nalogima je ozbiljna stvar, koja ne samo ometa sprovođenje pravde već i podriiva poverenje javnosti u ovaj Međunarodni sud, a time i efikasnost njegove pravosudne funkcije, uključujući sposobnost da, gde je to neophodno, garantuje efikasne zaštitne mere.

54. Prilikom odmeravanja kazne, Pretresno veće je to što optuženi neprestano prkosi autoritetu Međunarodnog suda uzelo u obzir kao otežavajući faktor. Repetitivna priroda njegovog ponašanja ogleda se u njegovom stalnom odbijanju da postupi po nalogima i odlukama u kojima mu je naloženo da ukloni poverljivi materijal koji je tokom nekoliko godina više puta obelodanio, i to flagrantno oglašivanje o naloge i odluke predstavlja direktan napad na pravosudna ovlašćenja Međunarodnog suda.

55. Optuženi je već dvaput osuđivan za nepoštovanje suda. U predmetu br. IT--03-67-R77.2 izrečena mu je osuđujuća presuda jer je u Prvoj knjizi obelodanio poverljive informacije i dokaze vezane za tri svedoka. U predmetu br. IT-03-67-R77.3, u kojem se trenutno vodi žalbeni postupak, Pretresno veće mu je izreklo osuđujuću presudu, između ostalog, za to što je u Drugoj knjizi obelodanio poverljive informacije o svedocima. Pretresno veće je te osuđujuće presude uzelo u obzir kao otežavajući faktor.

56. Pretresno veće je razmotrilo da li postoje neke olakšavajuće okolnosti, kao što su nagoveštaj kajanja, ali je konstatovalo da ih nema.

¹³⁴ *Tužilac protiv Haraqije i Morine*, predmet br. IT-04-84-R77.4, Presuda po navodima o nepoštovanju suda, 17. decembar 2008. godine (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Haraqija i Morina*), par. 103; *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Presuda, 19. april 2004. godine, par. 241-242.

¹³⁵ Presuda u predmetu *Haraqija i Morina*, par. 103; *Tužilac protiv Margetića*, predmet br. IT-95-14-R77.6, Presuda po navodima o nepoštivanju suda, par. 84.

57. Prilikom utvrđivanja kazne, Pretresno veće je imalo u vidu tri aspekta o kojima je bilo reči gore u tekstu, to jest, težinu krivičnog dela optuženog, njegovo neprestano prkošenje nalogima i odlukama, kao i to što je ranije osuđivan za slična krivična dela. Iz tih razloga, Pretresno veće je izreći kaznu koja odražava težinu krivičnog dela optuženog u ovom predmetu i potrebu odvraćanja.

IX. DISPOZITIV

58. Iz gorenavedenih razloga, na osnovu pravila 54 i 77 Pravilnika, Pretresno veće:

- 1) **PROGLAŠAVA** Vojislava Šešelja **KRIVIM** po jednoj tački, kako je navedeno u Optužnici, za nepoštovanje Međunarodnog suda, kažnjivo prema pravilu 77(A) Pravilnika;
- 2) **IZRIČE** mu, većinom glasova, uz suprotno mišljenje sudije Trechsela, jedinstvenu kaznu zatvora od dve godine; i
- 3) **UKIDA** *ex parte* status sledećih podnesaka u ovom predmetu:
 - a. Nalog sekretaru Suda u vezi s vebsajtom (22. jun 2011. godine);
 - b. Podnesak u skladu s pravilom 33(B) i na osnovu naloga sekretaru Suda u vezi s vebsajtom (27. jun 2011. godine); i
 - c. Nalog kojim se određuje predsedavajući sudija (29. mart 2012. godine).

Sudija Trechsel prilaže delimično suprotno mišljenje.

Poverljiva i javna verzija ove Presude donete su na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnom smatra poverljiva verzija na engleskom.

Dana 28. juna 2012. godine

U Hagu,
Holandija

/potpis na originalu/

sudija Stefan Trechsel,
predsedavajući

/potpis na originalu/

sudija O-Gon Kwon

/potpis na originalu/

sudija Melville Baird

[pečat Međunarodnog suda]

DELIMIČNO SUPROTNO MIŠLJENJE SUDIJE TRECHSELA

1. Potpuno se slažem sa svojim kolegama da optuženom treba izreći osuđujuću presudu. Neposluh, nepostupanje po nalogu veća po svojoj suštini predstavlja nepoštovanje suda.
2. Međutim, s dužnim poštovanjem, ne slažem se s težinom kazne koju je izrekla većina članova Veća. Po mom mišljenju, kazna bi morala biti znatno manja. Naravno, optuženi je već dvaput osuđivan i izrečena mu je kazna za nepoštovanje Međunarodnog suda. On uporno ponavlja isto krivično delo i sam njegov stav prema Međunarodnom sudu pun je nepoštovanja. Optuženi ne propušta nijednu priliku da pokaže svoj animozitet prema Međunarodnom sudu¹³⁶ i uvredi njegove sudije.¹³⁷ U ovom predmetu, on uporno nije postupao po mnoštvu naloga pretresnih veća i Žalbenog veća i nije ništa preduzimao kako bi oni bili izvršeni. Svi ti elementi otežavaju njegovo krivično delo.
3. Međutim, nepoštovanje suda je maglovit koncept koji ima dugu tradiciju, bar u sistemu *common law*, ali ga je, po mom mišljenju, teško usaglasiti s uslovom *nullum crimen sine lege stricta*. Taj koncept obuhvata niz činjenja i nečinjenja, kao što su uvrede službenika suda, neprimereno ponašanje u sudnici, nepostupanje po nalogima, obelodanjivanje tajnih informacija, vršenje neprimerenog uticaja na svedoke i davanje lažnog iskaza, mada je ono navedeno kao krivično delo druge vrste (pravilo 91 Pravidnika o postupku i dokazima), ali za koje je propisana ista maksimalna kazna (pravilo 91(G)). Zbog toga, moram reći da "nepoštovanje suda nije naprosto nepoštovanje suda". Taj izraz može podjednako koristiti za razne vidove nepoštovanja suda, ali, kad se radi o izricanju kazne, razlike među njima postaju bitne.
4. Prema članu 24(1) Statuta, "[p]rilikom određivanja kazne zatvora pretresno veće imaće u vidu opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije". U skladu s tim pravilom, sada ću konsultovati srpske zakone.
5. Krivični zakonik Srbije predviđa kaznu zatvora u trajanju od tri meseca do pet godina ako je lažan iskaz dat u krivičnom postupku.¹³⁸ Međutim, za nepostupanje po nalogu nadređenog, može se izreći maksimalna kazna zatvora od tri godine.¹³⁹ Nepostupanje po sudskom nalogu regulisano je Zakonikom o krivičnom postupku, koji predviđa sledeće:

¹³⁶ Prvo stupanje pred sud, 6. jul 2011. godine, T. 3; Ponovno stupanje pred sud, 4. novembar 2011. godine, T. 17; Ponovno stupanje pred sud, 17. aprila 2011. godine, T. 49.

¹³⁷ V., na primer, Pretres, 18. jun, T. 82.

¹³⁸ Republika Srbija, Krivični zakonik, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 85/2005, član 335(3).

¹³⁹ Republika Srbija, Zakonik o krivičnom postupku, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 46/2006, član 323(4).

Ako lice iz stava 1. ovog člana, osim optuženog, i nakon što mu je izrečena novčana kazna iz stava 3. ovog člana nastavi sa narušavanjem reda ili ne poštuje naređenja predsednika veća za održavanje reda, tako da time iskazuje teže nepoštovanje suda i ozbiljno ometa glavni pretres, predsednik veća će napraviti poseban zapisnik u koji će uneti izjave tog lica i opisati njegovo ponašanje, koji će zajedno sa kopijom zapisnika o glavnom pretresu, a po potrebi i kopijom ostalih spisa, dostaviti predsedniku suda. Predsednik suda može u roku od osam dana doneti rešenje o kažnjavanju novčanom kaznom do 450.000 dinara ili kaznom zatvora do sedam dana, odnosno može licu iz stava 3 ovog člana izreći obe ove kazne.

6. Prema zakonima Republike Srbije, ako, na primer, advokat ili lekar neovlašćeno otkrije tajnu koju je saznao tokom vršenja svog poziva, on će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.¹⁴⁰

7. To je dovoljan pokazatelj da u zakonima Srbije postoje znatne razlike u kaznama za razne težine ponašanja koje predstavlja nepoštovanje suda. Težina zavisi od toga protiv kojih je vrednosti bilo usmereno dato krivično delo. U ovom predmetu, uporedio sam vrednosti koje su bile ugrožene kad je optuženi prethodni put osuđivan za nepoštovanje suda s vrednostima koje su ugrožene u ovom predmetu. Obelodanjivanjem identiteta zaštićenih svedoka ugrožava se njihov život, što je najveća ili jedna od najvećih vrednosti zaštićenih zakonom. Nepostupanje po nekom nalogu Međunarodnog suda ugrožava njegovo funkcionisanje i poštovanje na koje ima legitimno pravo. To su svakako vrednosti koje takođe iziskuju zaštitu. Međutim, one ne spadaju u istu kategoriju kao ljudski život i telo.

8. Iz tih razloga, smatram da bi u ovom predmetu bila primerena znantno blaža kazna od one koju je izrekla većina članova Veća.

/potpis na originalu/
sudija Stefan Trechsel

Dana 28. juna 2012. godine
U Hagu,
Holandija

¹⁴⁰ Republika Srbija, Krivični zakonik, član 141(1).